

A Fővárosi Ítéltábla a ... Ügyvédi Iroda (**cím.**; ügyintéző: ... ügyvéd) által képviselt **felperes neve (felperes címe.)** felperesnek - az előbb a ... Ügyvédi Iroda (**cím.**; ügyintéző: ... ügyvéd), utóbb a ... Ügyvédi iroda (**cím.**, ügyintéző: ... ügyvéd) által képviselt **alperes neve (alperes címe.)** alperes ellen kötbér megfizetése iránt indult perében a Fővárosi Törvényszék 2018. május 11. napján kelt 74.G.42.138/2017/39. számú ítélete ellen az alperes által 41. sorszámon benyújtott és 7. sorszámon kiegészített fellebbezés folytán indult másodfokú eljárásban meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti;

fellebbezett részét részben megváltoztatja és az alperest terhelő marasztalási összeget 127.222.791 (százhuszonhétmillió-kétszázhuszonkétezer-hétszázkilencvenegy) forintra leszállítja;

a felperes által az alperes részére fizetendő elsőfokú perköltség összegét 127.000 (százhuszonhétezer) forintra felemeli;

az alperes által az állam javára fizetendő illeték összegét 341.850 (háromszáznegyvenegyezer-nyolcszázötven) forintra leszállítja;

míg az államot terhelő eljárási illeték összegét 1.158.150 (egymillió-százötvennyolcezer-százötven) forintra felemeli;

egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja;

kötelezi a felperest, hogy 15 (tizenöt) napon belül fizessen meg az alperesnek 1.388.500 (egymillió-háromszáznolcvannyolcezer-ötszáz) forint másodfokú perköltséget.

Ezen ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

A felperes kereseti kérelmében az alperest a 2017. január 4. napján kötött adásvételi keretszerződések (a továbbiakban: Szerződések) alapján meghíúsulási kötbér jogcímén 456.462.930 forint és késedelmi kamata, továbbá 25.543.712 forint késedelmi kötbér megfizetésére kérte kötelezni. Keresetét a keretszerződések 7.1., 7.3., 12.1.B., 13.3.1.A., és 13.3.2. pontjaira, továbbá a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:137.§, 6:153.§, 6:140. § (1) és (2) bekezdése, 6:186. § (1) bekezdésére hivatkozással terjesztette elő.

Előadta, hogy az alperes mint eladó, szállító 2017. március 8. napjától egyáltalán nem szállította le a megrendelt útszóró sót, a keresetlevélben részletesen megjelölt 3-3 eseti megrendeléssel pedig részben késedelembe esett. Az alperes folyamatos szerződésszegése miatt a keretszerződések 12.1.B. pontja alapján a Szerződéseket 2017. május 12-én azonnali hatállyal felmondta. Tájékoztatva

az alperest, hogy a Szerződések 3. része tekintetében 205.423.068 forint, míg a 4. rész tekintetében 251.039.250 forint kötbért érvényesít, ebből 25.543.712 forint a késedelmi kötbér. Tájékoztatta az alperest, hogy mivel a Szerződésekben fajlagos szolgáltatás nyújtására vállalt kötelezettséget, amely alapján adott esetben más forrásból, (harmadik személytől) történő beszerzéssel való teljesítésre vállalt kötelezettséget, ezért a szállítási késedelmé és a nem teljesítése következményei alól - a felhozott indokok alapján - nem mentesülhet. Az alperes köteles viselni annak kockázatát, ha nem kellő körültekintéssel járt el a Szerződések megkötése során. Állította, hogy az alperes nem csupán a meghiúsulási kötbér alapjául szolgáló eseti megrendeléseknél, hanem már azt megelőzően is késedelembe esett.

Az alperes elsődlegesen a kereset elutasítását és a felperes perköltségben marasztalását, másodlagosan a kötbér mérséklését és a mérsékelt kötbérfizetési kötelezettségével szembeni követelése beszámítását kérte. Vitatta, hogy a felperest megilleti a meghiúsulási kötbér. Állította, hogy a keretszerződések 13.3.1. pontja alapján a meghiúsulási kötbért csak a szerződés egészét érintő meghiúsulás alapozza meg, ezt a rendelkezést nem lehet kiterjesztően értelmezni a Ptk. 6:186. § (2) bekezdése alapján.

A szerződések teljesítését megkezdte, a 2017. január 19-ei akadály közlésig azokat teljesítette is, ezért csupán részleges meghiúsulás következhetett be. Állította, hogy a szerződés meghiúsulása, illetve az azonnali hatályú felmondása nem az alperes magatartása, hanem a felperesnek jóhiszeműség és tisztesség elvét sértő magatartása miatt következett be. A 2017. január 19-ei e-mailben vis maiorra (rajta kívül álló ok, az időjárási viszonyok) hivatkozva közölt akadályt a felperessel. Azt a tényállítást, hogy a rendkívüli időjárási körülmények miatt a külföldi partnerek felé történő szállítások nem történtek meg, megfelelően igazolta is. A felperes minőségi kötbér követelését elismerte, a késedelmi kötbér követelését azonban nem, mivel a késedelem nem neki felróható. Beszámítási kifogást terjesztett elő 277. 710. 872 forint tőke és annak 2017. május 13-tól járó késedelmi kamata tekintetében.

Az elsőfokú bíróság 39. számú ítéletével az alperest 241.340.547 forint tőke és ennek 2018. május 12. napjától járó késedelmi kamata megfizetésére kötelezte, ezt meghaladóan a keresetet elutasította és a pernyertesség arányában rendelkezett a perköltségről.

Megállapította, hogy a felperes 2016. szeptember 13-án nyílt közbeszerzési eljárás keretében 8 részből álló árubeszerzésre irányuló ajánlattételi felhívást (a továbbiakban: Felhívás) tett közzé az EU hivatalos lapjában ..." megjelöléssel. A 8 részből a 3. rész ... régió, a továbbiakban: 3. rész) és a 4. rész (... régió: továbbiakban: 4. rész) tekintetében az alperest hirdette ki nyertesként, akivel 2017. január 4. napján adásvételi keretszerződéseket kötött. A 3. rész tekintetében a keretösszeg 978.208.000 forint, az eladói nettó egységár 16.750 forint + áfa / tonna, a teljesítési biztosíték összege pedig 34.237.280 forint volt.

A 4. rész szerződési keretösszege 1.195.425.000 forint, az eladói nettó egységár 18.760 forint + áfa/tonna, a teljesítési biztosíték összege pedig 41.839.875 forintban került meghatározásra. volt. Az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy a felperes megrendelésére az alperes mikor, milyen mennyiséget teljesített, a felperes mikor, milyen formában élt felszólítással a késedelem, nemteljesítés, minőségi kifogása tárgyában. Megállapította, hogy az alperes 2017. március 8-ától egyáltalán nem szállította le a megrendelt útszórósót, ezért 2017. május 12-én a felperes jogszerűen mondta fel azonnali hatállyal a keretszerződéseket. Részletesen vizsgálta és elemezte a felperes megrendeléseit, a 3. rész tekintetében a 2017. január 9-ei, a 2017. január 12-ei, a 2017. január 14-ei, a 2017. január 17-ei megrendelés tekintetében úgy foglalt állást, hogy az alperes neki felróható okból vagy késedelmesen vagy részben, illetve egyáltalán nem teljesítette a megrendeléseket.

A 4. rész tekintetében a 2017. január 9-ei megrendeléshez kötődően megállapította, hogy az alperes ugyan időben, azonban a megrendelt mennyiségnél kevesebbet szállított. A 2017. január 12-ei és a

2017. január 14-ei megrendelés vonatkozásában is megállapította, hogy több megye több mérnöksége tekintetében fennállt az alperes késedelme. A 2017. január 17-ei megrendelés esetén is az alperes mindegyik telephely vonatkozásában későn kezdte meg a teljesítést és a felperes felszólítását követően sem teljesítette folyamatosan minden nap a szükséghez képest minimum 50 tonna mennyiséget. A 2017. január 19-ei megrendelést is csak részben, azt is késedelmesen teljesítette az alperes. Az alperes akadályközlését és a részbeni teljesítéseket is értékelve arra a megállapításra jutott, hogy az alperes nem tudta szerződösszegését kimenteni.

Mindezek alapján úgy foglalt állást, hogy a Szerződések 12.1.B. pontja szerinti késedelem megvalósult, amely az azonnali hatályú felmondást megalapozta. Utalt arra, hogy amennyiben a szerződés 6.5.1. pontja szerinti 400 tonna/megye minimális megrendelés szerinti feltételt nem teljesítette az alperes, úgy a szerződés 6.1. pontja alapján a minimális mennyiség alatti megrendeléshez kötődően is fennáll a szerződés szerinti jogkövetkezmények alkalmazásának lehetősége. Kiemelte, hogy nem merült fel olyan körülmény, hogy az alperes azért ne tudott volna szállítani, mert a felperes nem tudta (volna) átvenni a leszállított terméket, így indokolatlannak tartotta annak vizsgálatát, hogy ez milyen jogkövetkezménnyel járt volna. A kereset elbírálása szempontjából irrelevánsnak tartotta azt a kérdést is, hogy a felperes milyen sőt tudott volna elhelyezni. Kiemelte, hogy a felperes igazolta a tárolási kapacitását, ezt az állítását az alperes nem vitatta. Nem tartotta szükségesnek annak vizsgálatát sem, hogy a felperes milyen sókészlettel rendelkezett a Szerződések megkötésekor. Az alperes által hivatkozott kimentési okot - a romániai szükségállapotot - nem találta megfelelőnek. Hangsúlyozta, hogy az alperes feladata a szerződésekben körülírt minőségű útszóró só leszállítása volt, ezért az adott beszerzési forrás útján történő vis maior nem eredményezheti az alperes mentesülését. Kiemelte, hogy az alperes csupán a peres eljárásban hivatkozott rá, illetve csatolt arra vonatkozó okiratot, amely kimutatta az ... által közölt 2017. február 22-ei nyilatkozat és az alperes nem szerződösszerű teljesítése közötti összefüggést. A felperes erről korábban nem tudott, azt nem vehette figyelembe. Nem tartotta az alperes azon hivatkozását sem megalapozottnak, hogy a felperes késedelme kizárja az alperes késedelmét, mivel már 2017. február 25-e előtt késedelembe esett a megrendelések leszállításával, a felperes fizetési késedelme nem menthette ki a szállítás terén megvalósult alperesi késedelmet. Utalt arra, hogy az alperes nem vitatta a meghiúsulási kötbér összecszerűségét, a felperes által felhívott számítás pedig a szerződéses pontok alapján alátámasztott. A meghiúsulási kötbér iránti tökekövetelés összecszerűségét is bizonyítottan tartotta.

A késedelmi kamatkövetelés tekintetében az alperes kamatfizetési kötelezettségének kezdő napját 2017. május 13. napjától jelölte meg a Ptk. 6:155. § (1) bekezdése szerinti mértékben.

A felperes késedelmi kötbér iránti igényét a Szerződések 13.2., 13.2.1. pontjai alapján vizsgálta. Az alperes a késedelmi kötbér - felperes által megjelölt - összegét bírói felhívás ellenére nem vitatta, ezért e vonatkozásban a kötbér jogalapja tekintetében foglalt állást.

A felperes igénye megítélése szempontjából irrelevánsnak tartotta azt a kérdést, hogy az alperes mekkora szállítási kapacitással és mennyi útszóró sóval rendelkezett 2017. január 19-én a Szerződések aláírásakor. A szállítás megszervezése és a rendelések szerinti mennyiség leszállítása ugyanis az alperes feladata volt. Az alperes terhére, kockázatára esik, hogy ezt hogyan teljesíti.

Nem adott helyt az alperes meghiúsulási kötbér mérséklés iránti indítványának. Úgy foglalt állást, hogy az adott tényállás mellett a Ptk. 6:188. §-a nem alkalmazható. A Szerződések megkötésére ugyanis nyílt közbeszerzési eljárás keretében közzétett ajánlattételi felhívás és az alperes erre adott legalacsonyabb ajánlata alapján került sor. Az ajánlattevőnek a felhívásban közzétett szerződéses konstrukció vizsgálata alapján kell eldöntenie, hogy tesz-e ajánlatot és milyen ellenérték megjelölése mellett. Amennyiben a bíróság utóbb mérsékelné a Szerződésekben meghatározott kötbér összegét, az alperes utóbb kedvezőbb helyzetbe kerülne más potenciális pályázóval szemben, ez pedig ellentétes a közbeszerzési eljárással.

Az alperes beszámítási kifogását megalapozottnak találta. Megállapította, hogy a felperes nem volt jogosult beszámítani az alperesnek járó teljesítés ellenértékébe az alperes által el nem ismert késedelmi kötbér összegét. A Szerződések rendelkezései alapján a felek a Szerződések megszűnésekor kötelesek egymással elszámolni, ebből azonban még nem következik, hogy az elszámolás körében az egyik szerződő fél által közölt követelés a másik fél által elismertként minősíthető. A felperes kötelessé vált a leszállított termékek ellenértékének megfizetésére és abból csak a hibás teljesítés miatti kötbér összegét vonhatta le. Kiemelte, hogy az alperes a beszámítási kifogásában kimunkálta, hogy mely számlákhoz kötődően, milyen összegű követelése áll fenn. A felperes - az összecszerűsége kiterjedően - tette meg az észrevételeit, az alperes ennek mentén a beszámítási kifogása összecszerűségét megváltoztatta. A megváltoztatott számítással kapcsolatban a felperes nem tett észrevételt, ezért megállapította, hogy az alperes a számlák szerinti ellenértékű termékeket leszállította. Az alperes igénye pedig a Ptk. 6:155. §-a, illetőleg a később hivatkozott Ptk. 6:48. §-a alapján megalapozott. Ugyancsak úgy foglalt állást, hogy a teljesítési biztosíték az alperes számára visszajár a szerződések 12.7. pontja alapján. Az alperes - ezt a felperes sem vitatta - megfizette a teljesítési biztosítékokat, mivel az azonnali hatályú felmondással a felek közötti szerződéseket a felperes megszüntette, a megszűnést követő naptól, 2017. május 13-tól a felperes késedelembe esett ezek visszafizetésével, ezért a késedelmi kamatfizetési kötelezettsége beállt. Az alperes beszámítási kifogása tőkeösszege után kiszámította a felperest az ítélethozatalig terhelő késedelmi kamatot [3.357.849 forint], ezt hozzáadta a beszámítási kifogás összegéhez, a 277.710.872 forinthez, és megállapította, hogy az alperes 281.068.721 forintot számíthat be a felperes követelésébe.

A Ptk. 6:46. §-a alapján a beszámítási kifogás összegét elsősorban a felperesnek fizetendő kamatra, a fennmaradó összeget a felperesnek fizetendő tőkére számolta el. A felperesnek fizetendő kamat mértékét is kiszámította az ítélethozatalig terjedő időre a Ptk. 6:155. § (1) bekezdésében foglaltak alapján. Megállapította, hogy évi 8,9%-os kamattal kell számolni, ezért az ítélethozatalig terjedő időre a felperesnek fizetendő a kamat mértékét 40.402.626 forintban határozta meg. A 281.068.721 forintból 40.402.626 forintot a felperes felé fennálló kamattartozásra számolt el, a fennmaradó 240.666.095 forintot pedig levonta a felperes tőkeköveteléséből. A kettő különbözetében, 241.340.547 forintban határozta meg az alperest terhelő marasztalás összegét.

A perköltségről az 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: 1952. évi Pp.) 75. § (1), (2) és 81. § (1) bekezdése alapján a pernyertesség-pervesztesség aránya figyelembevételével döntött, megállapítva, hogy az 57,6 - 42,4%-ban az alperes lett pernyertes.

Az ítélettel szemben az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben annak az 1952. évi Pp. 253. § (2) bekezdése szerinti részbeni megváltoztatásával, a felperes keresetének egészbeni elutasítását kérte elsődlegesen a meghiúsulási kötbér jogalapjának hiánya, másodlagosan arra hivatkozással, hogy kimentette magát a felelősség alól. A kimentésre tekintettel másodlagosan az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a késedelmi kötbér vonatkozásában is a kereset elutasítását kérte. Harmadlagosan a meghiúsulási kötbért a beszámítási kifogásával egyező összegre kérte mérsékelni. Negyedlegesen az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak új eljárásra és új határozathozatalra történő utasítását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság jogsértően alkalmazta a Ptk. 6:186. § (1), (2) bekezdését, a 6:187. § (1) bekezdését és a 6:188. §-át, továbbá az elsőfokú ítélet sérti a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Kbt.) 2. § (8) bekezdését. Az elsőfokú bíróság megállapítása szerint a már jogszerűen teljesített szolgáltatás után is helye van meghiúsulási kötbér alkalmazásának, amely nyilvánvalóan súlyosan jogszabálysértő értelmezés, mivel szerződésszerű teljesítés esetén a szerződésszegés jogkövetkezményének alkalmazása kizárt. Kiemelte, hogy a szerződés tárgyát útszóró só képezte, amely köztudottan korlátozottan hozzáférhető. Kiemelte, hogy a szerződés teljesítését megkezdte,

utóbb rajta kívül álló ok miatt közölt akadályt a felperessel. Azt nem vitatta, hogy az akadály közlését követően késedelmesen teljesített, mivel a késedelem miatt közölte az akadályt. Az akadályközlés időpontjáig azonban nem esett késedelembe. A felperes elfogadta a késedelmes teljesítést, azonban a neki járó ellenszolgáltatást 2017. február 25-étől nem fizette meg, az alperes pedig ezt követően is szállította.

2017. március 8-a után a szállításra már azért nem került sor, mert az egyeztetés eredménytelen volt, a felperes már korábbi időponttól kezdődően nem fizette meg a leszállított áru ellenértékét. A Szerződés 13.3.1. pontja alapján a részleges meghiúsulás esetére a felek nem állapodtak meg a kötbér mértékében. Ennek hiányában pedig a felperes kötbérkövetelése jogalapjában megalapozatlan. Nem vitatta, hogy a szerződés 13.3.2. pontja alapján felmerülhetett az azonnali hatályú felmondás esetén is a meghiúsulási kötbér megfizetése, azonban annak összegében a felek nem állapodtak meg. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a kötbér mértékét a szerződés 13.3.1.A. pontjában foglaltak alapján határozta meg. Álláspontja szerint a perbeli szerződés tárgya osztható szolgáltatás, a Szerződés teljes egésze nem hiúsult meg.

Utalt a következőket bírói gyakorlatra, amely szerint a kötbérre vonatkozó szerződéses kikötések kiterjesztően nem értelmezhetők, a kötbér megítélésének csak akkor van helye, ha az ahhoz való jogosultság a szerződés szövegéből határozottan megállapítható [BH1997. 4.180., BH1998. 3.139. számú eseti döntés, valamint az EBD2013. 09P15I. döntés].

Kiemelte, hogy nem elég azt pontosan megjelölni a szerződésben, hogy milyen szerződésszegés esetén jár kötbér. Annak is egyértelműen megállapíthatónak kell lennie, hogy a szerződésszegés miatt milyen összegű kötbért kell fizetni. Ennek az egyértelműségi feltételnek a felek által kötött szerződés azonnali hatályú felmondása esetére kikötött meghiúsulási kötbérre vonatkozó rendelkezése nem felel meg. Utalt a szerződés 13.3.2. pontjára, amely ugyan kimondja, hogy a felperest azonnali hatályú felmondás esetén is megilleti a meghiúsulási kötbér, ugyanakkor nem határozza meg annak számítási módját sem közvetlenül, sem pedig közvetve a szerződés 13.3.1.A, vagy B. pontjára történő egyértelmű hivatkozása.

Állította, hogy a szerződés egészét a polgári jogban csak az elállás szünteti meg, amikor valamelyik fél nyilatkozatával visszamenőleges hatállyal bontja fel a szerződést. Az azonnali hatályú vagy akár rendes felmondás esetén a szerződés a jövőre nézve szűnik meg. Utalt a szerződés 13.3.1.A. pontjában írtakra, amely szerint „a szerződés egészét érintő meghiúsulás” a szavak általánosan elfogadott jelentése alapján nem jelentheti az azonnali hatályú felmondás esetét is utalva a BH2002. 10.397. számú eseti döntésre is. Megjegyezte, hogy a 13.3.1.B pont szerint sem lehetne a kötbért számítani, mert az az adott eseti megrendelések meghiúsulása esetén alkalmazandó kötbérszámítást határozza meg a perbeli azonnali hatályú felmondáshoz vezető késedelmek esetén egyértelműen nem erről az esetről van szó. Kiemelte, hogy a 13.3.2. pont a fentebb hivatkozott hiányosságai miatt nem felel meg a Ptk. 6:186. § (2) bekezdésének, azaz annak a feltételnek, hogy a kötbért írásban kell kikötni. Az írásbeliség értelemszerűen nem csak a kötbér fajtájára, de az összegének meghatározására is irányadó. Bármelyik elem írásba foglalásának elmaradása esetén a vállalt kockázat terjedelme, súlya miatt kiterjesztő értelmezésnek nincs helye.

Állította, hogy a 2017. január 19. napján írt e-mailjével eleget tett a kötbérfizetési kötelezettségére alóli kimentéshez szükséges bizonyítási kötelezettségének. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem vizsgálta és értékelte, hogy az útszóró só korlátozottan szerezhető csak be, nem szállítható bárhol. Hangsúlyozta, hogy nem felel meg a valóságnak az a megállapítás, hogy a felperes csak a peres eljárás során értesült a kimentés egyes elemeiről, arra ugyanis már a 2017. január 19. napi válaszában reagált akként, hogy egyéb adatot az alperes előadásának bizonyítására nem kért, az abban foglaltakat nem vitatta, csak egyszerűen nem fogadta el. Hivatkozott arra is, hogy mivel a felperes nem vitatta a kimentésben foglaltakat, azzal kapcsolatban további bizonyítékokat, iratokat

nem kért, így azt az alperesnek nem is kellett rendelkezésre bocsátania. Hangsúlyozta, hogy a só bányászott anyag, nem lelhető fel és szállítható bárhol, a felperes annak minőségét is olyan szigorú követelményekhez kötötte, hogy az még korlátozottabban hozzáférhető a természetben. Ezért hiába tett meg mindent úgy, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, a felperes által előírt minőségű és mennyiségű só máshol nem tudta beszerezni. Megközelítőleg 1700 kamionnyi, az előírt minőségű feltételeknek megfelelő só kellett beszereznie, amely sem Magyarországról, sem a környező országokból nem volt teljesíthető. A kimentése jogszerű, emiatt a felperes nem csak megghiúsulási, de késedelmi kötbérre sem jogosult.

Állította, hogy a Kbt. 2. § (8) bekezdése lehetővé teszi a bíróságnak a kötbér mérséklését. Önmagában az a tény, hogy a szerződést a felek közbeszerzési eljárás eredményeként kötötték, nem zárja ki a kötbér mérséklésének a lehetőségét. A kialakult bírói gyakorlat szerint a verseny tisztaságát, a versenyegyenlőség elvét csak az sértené a többi pályázóval szemben és juttatná méltánytalan előnyhöz a győztes pályázót, a szerződő ajánlattevőt, ha a kötbért jelentősen mérsékelné a bíróság [BDT2011. 2487., BDT2013. 115.]. Állította, hogy a megghiúsulási kötbér mértéke eltúlzott, tekintettel arra is, hogy az alperes a szerződés egy részét már teljesítette.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását és az alperes másodfokú perköltsége megfizetésére kötelezését kérte.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást teljes körűen feltárta, abból helytálló jogi következtetésre jutott, az irányadó jogszabályokat megfelelően alkalmazta, az ítélete megalapozott. Kiemelte, hogy az alperes tisztában volt azzal, hogy az útszóró só korlátozottan szerezhető be, ezért az lett volna a tőle elvárható magatartás, ha úgy készül fel a Szerződések teljesítésére, hogy ehhez megfelelő mennyiségű és minőségű útszóró sóval rendelkezik.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a Szerződés megghiúsulási kötbérre vonatkozó rendelkezését helytállóan értelmezte és alkalmazta, és megalapozottan kötelezte az alperest - mivel nem tudta a kimentéséhez szükséges feltételeket bizonyítani - a késedelmi és megghiúsulási kötbér megfizetésére. Hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság helytállóan jutott arra a következtetésre is, hogy nem állnak fenn a megghiúsulási kötbér mérséklésének a feltételei. Az alperes ugyanis csak a Szerződések 12%-át teljesítette, a teljes szerződéses mennyiség 88%-át nem szállította le, az aránytalanság fel sem merülhet.

A fellebbezés kisebb részben alapos.

Az alperes fellebbezése az 1952. évi Pp. 252. §-a (3) bekezdése alapján az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére is irányult, ezért az ítélőtábla elsődlegesen ezen indítványt vizsgálta, ekörben megállapította, hogy az 1952. évi Pp. 252. § (2) és (3) bekezdése szerinti hatályon kívül helyezésre okot adó eljárási szabálysértés nem következett be. Az elsőfokú bíróság eljárása alatt nem történt olyan súlyú eljárási szabálysértés, amely az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezési korlátokra tekintet nélküli hatályon kívül helyezését indokoltá tenné. Az elsőfokú bíróság a tényállás megállapításához szükséges körben a bizonyítást lefolytatta, a jogvita eldöntéséhez szükséges körben a feleket meghallgatta, a felek által kért bizonyítékokat beszerezte és azokat megfelelően és okszerűen értékelte. A rendelkezésre álló adatok alapján megalapozott és helyes tényállást állapított meg, annak hatályon kívül helyezése alapjául szolgáló konkrét tény, körülményt az alperes sem jelölt meg.

Az ítéletábra a továbbiakban az alperes fellebbezését érdemben vizsgálta és megállapította, hogy az kisebb részben - csupán a meghiusulási kötbér mérséklése tekintetében - alapos.

Az ítéletábra megállapítása szerint helytállóan jutott az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy az alperes késedelme és nemteljesítése miatt a felperes jogszerűen mondta fel azonnali hatállyal a Szerződéseket, illetve érvényesítette a késedelmi és a meghiusulási kötbér követelését. Az elsőfokú bíróságnak az alperes szerződésszegését értékelő megállapításaival, a döntésének alapjául szolgáló indokokkal és a bizonyítékokat összességében mérlegelő következtetéseivel is egyetért az ítéletábra, azokat szükségtelennek tartja megismételni, csupán az alperes fellebbezése miatt tartja szükségesnek kiemelni a következőket:

A Ptk. 6:186. §-a az 1959. évi IV. törvény (rPtk.) 246. § (1) bekezdésével azonosan határozza meg a kötbér fogalmát, így a kötbérre vonatkozó rendelkezések megítélésére a korábbi bírói gyakorlat irányadó. A Ptk. 6:186. §-a alapján a kötbér a szerződés megerősítésére szolgáló, önként vállalt többlétszankció, amely bármilyen szerződésszegéshez kapcsolódhat. A kötbér átalány-kártérítés funkciót tölt be, ezért abban az esetben is érvényesíthető, ha a szerződésszegés miatt a jogosultnak nem keletkezett kára.

A Ptk. 6:187. §-a lehetővé teszi, hogy a felek bármely szerződésszegés esetére kötbérfizetési kötelezettségben állapodjanak meg.

A Ptk. 6:186. §-a azért írja elő a kötbér írásban való kikötését, hogy a fél önként vállalt többlétszankciónak terjedelme utóbb ne lehessen vitás.

Arra helytállóan hivatkozott az alperes, hogy a kötbér kikötésnek egyértelműnek kell lennie, a vállalt kockázat terjedelme, súlya miatt kiterjesztő értelmezésnek nincs helye. A kikötést nem lehet más szerződésszegés esetére kiterjeszteni, értelmezni (EBD2013.P.15, BH2011.63, BH1998.133.)

Az ítéletábra megállapítása szerint az elsőfokú bíróság helytállóan értelmezte a peres felek által kötött Szerződések meghiusulási kötbérre vonatkozó 13.3. pontjában írt rendelkezéseket.

A 13.3.2. pont egyértelműen azt tartalmazza, hogy a meghiusulási kötbér a vevőt azonnali hatállyal felmondás esetén is megilleti, erre az esetre pedig a szerződés egészét érintő meghiusulás esetén alkalmazandó kötbér mértéke került kikötésre a 13.3.1. pont alapján. Az a körülmény, hogy arányos-e ez a meghiusulási kötbér a szerződés tárgya és a teljesítés mértékéhez viszonyítva, már nem a kötbér kikötés érvényessége, hanem a kötbér mérséklés körében értékelendő (értékelhető).

Az ítéletábra nem értett egyet az elsőfokú bíróságnak azzal a megállapításával, hogy mivel a szerződéseket nyílt közbeszerzési eljárás keretében kötötték, ez kizárja a kötbér mérséklését. A szerződési kötőerő az ilyen szerződéseknél is azt eredményezi, hogy a szerződésben foglaltaktól egyoldalúan egyik fél sem térhet el (pacta sunt servanda elve).

Az alperes - ahogyan a többi pályázó is - üzleti-gazdasági megfontolások mérlegelése eredményeként szabadon döntött arról, hogy a pályázat eredményeként megkötött szerződésekben a pályázati kiírás feltételeivel egyező mértékű kötbérfizetési kötelezettséget vállal. A kötbérkikötést és annak mértékét a közbeszerzési eljárás során nem kifogásolta. Arra valóban figyelemmel kell lenni, hogy a közbeszerzési pályázaton más kivitelezők esetleg éppen a fenyegető magas kötbérteher miatt nem indultak, vagy tettek eltérő feltételekkel vesztes ajánlatot. Ilyen előzmények után éppen a verseny tisztaságát, a versenyegyenlőség elvét sértené, ha a bíróság a többi pályázóval szemben méltánytalan előnyhöz juttatná az alperest, és a kötbér mértékét túlságosan alacsony összegre mérsékelné. A közbeszerzési eljárás ténye azonban nem zárja ki a kötbér mérsékelhetőségét

[BDT2011.2487].

A Ptk. 6:188. §-a lehetőséget ad arra, hogy az adott esetben túlzott, az arányosság elvét sértő mértékű kötbért a bíróság kivételesen mérsékelje, ha az arányosság elvének kirívó sérelme az eset összes körülményei, így a szerződésszegés objektív (az okozott hátrány) és szubjektív (enyhébben megítélhető szerződésszegő magatartás, a felek helyzete, stb.) összetevői miatt a mérséklésre megfelelő indokok hozhatók fel.

Ezért az ítélet tábla a kötbér mérséklésénél vizsgálta és értékelte azt, hogy az alperes a per tárgyát képező szerződést 12%-ban teljesítette.

Az ítélet tábla azt is mérlegelte, hogy a már teljesített eseti megrendelések késedelmes teljesítése miatt a felperes késedelmi kötbért igényelt. Aránytalan - az arányosság elvét sértő - jogkövetkezményt jelentene, ha - a szerződéses kikötés szerinti - teljes keretösszeg 70%-át venné figyelembe az ítélet tábla a meghiúsulási kötbér alapjaként erre az időszakra is. Az ítélet tábla a felperesnek a Szerződések teljesítéséhez fűződő fokozott érdekét, az alperes késedelmét okozó körülményeket, a kötbér kárátalány funkcióját is figyelembe véve és ezeket a körülményeket értékelve a meghiúsulási kötbérteher kirívóan aránytalan részét 25%-ban állapította meg és az alperes által fizetendő meghiúsulási kötbért ilyen mértékben mérsékelte.

Az alperest a 3. és 4. rész után 456.462.318 forint meghiúsulási kötbér terhelte, ebből levonva a 25%-ot, 114.117.324 forintot, 342.344.994 forint a mérséklés után fennmaradó meghiúsulási kötbér összege. Ehhez hozzászámítva a késedelmi kötbért, 367.888.706 forint a felperesnek járó kötbér, amelyből levonásba kell helyezni az alperes által - az elsőfokú bíróság számítása szerint a kamatok figyelembevételét után - beszámítható 240.666.095 forintot.

Ezek különbözete 127.222.791 forint, amelynek a megfizetésére az elsőfokú bíróság helytállóan kötelezte az alperest.

E körben az elsőfokú bíróság ítéletét az 1952. évi Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta és a kötbér tőkeösszegét leszállította.

Az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatása miatt módosult az elsőfokú eljárásban a pervesztesség-pernyertesség aránya, ezért az ítélet tábla az 1952. évi Pp. 81. § (1) bekezdése alapján ennek figyelembevételével rendelkezett a felek által fizetendő elsőfokú perköltségről.

A másodfokú eljárásban az alperes 53%-ban lett pernyertes, ezért az 1952. évi Pp. 81. § (1) bekezdése alapján a felperes - pervesztességére eső mértékben - köteles megfizetni az alperes által lerótt, és az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 46. § (1) bekezdése alapján megállapított illeték és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) - (6) bekezdése alapján a kifejtett tevékenységgel arányban álló összegben meghatározott ügyvédi munkadíjat,

Budapest, 2018. november 7.

. Senyei György s.k.
a tanács elnöke

. Dzsula Marianna s.k.
előadó bíró

dr. Bicskei Ildikó s.k.
bíró

A kiadmány hitelűl: